

Шупик Сергій. Функціонування молочного скотарства сільськогосподарських підприємств в умовах членства України в СОТ. *Економічний дискурс*. 2021. Випуск 1-2. С. 74-81.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2021-1-8>

УДК 631.11:636.2.034:339.92

JEL Classification Q12, Q17

Шупик Сергій

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування і оподаткування

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

E-mail: s.shupic@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2603-7229

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ

Анотація

Вступ. Перспективи для молочного скотарства від вступу України до СОТ формуватимуться під впливом: виконання угод СОТ, що регулюють виробництво молока та молокопродуктів і торгівлю; умов членства України у СОТ та укладених угод; поточного стану молочного скотарства та внутрішнього ринку молока і молокопродуктів, насамперед рівня конкурентоспроможності національних товаровиробників.

Методи. Для реалізації поставлених у дослідженні завдань використано такі методи і прийоми: монографічний метод – при вивченні досвіду країн світу щодо формування тенденцій розвитку скотарства, інститутів та обґрунтування форм і методів державного регулювання галузі в них; метод узагальнення – у процесі визначення сутнісно-змістової характеристики економічних категорій і тлумачень теоретичного апарату дослідження; абстрактно-логічний, конструктивний методи – під час розроблення напрямів удосконалення державної підтримки розвитку молочного скотарства.

Результати. Незважаючи на певні проблеми гармонізації вітчизняного законодавства щодо якості молока до європейських вимог постає проблема розробки технічного регламенту «Сире молоко». Вважаємо, що технічний регламент повинен визначати обов'язкові вимоги до сирого молока та технологічних процесів його виробництва.

Вимоги запропонованого Регламенту обов'язкові для усіх суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, заготівлю, зберігання, транспортування, реалізацію та утилізацію молока незалежно від форм власності та підпорядкування.

Перспективи. Перспективи відродження молочного скотарства лежать в площині розробки заходів державної і регіональної підтримки, що передбачають впровадження механізму дотацій за приріст корів молочного та м'ясного напрямку продуктивності, запровадження грантової підтримки сімейних фермерських господарств та реалізацію заходів державного контролю щодо дотримання вимог стосовно виробництва висококачункового молока.

Ключові слова: молочне скотарство, сільськогосподарське підприємство, СОТ, державна підтримка, технічний регламент.

Вступ.

Перспективи для молочного скотарства від вступу України до СОТ формуватимуться під впливом: виконання угод СОТ, що регулюють виробництво молока та молокопродуктів і торгівлю; умов членства України у СОТ та укладених угод; поточного стану молочного скотарства та внутрішнього ринку молока і молокопродуктів, насамперед рівня конкурентоспроможності національних товаровиробників.

Виробництво і торгівля сільськогосподарськими та продовольчими товарами регулюється в

СОТ Угодою про сільське господарство й Угодою про санітарні та фітосанітарні заходи. Угода про сільське господарство визначає особливості регулювання торгівлі сільськогосподарськими товарами, механізми застосування заходів державної підтримки виробництва і торгівлі в цьому секторі. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних норм визначає умови застосування заходів санітарного і фітосанітарного контролю.

Як відомо, Світова організація торгівлі реалізує принцип справедливої конкуренції на ринках сільськогосподарської продукції (як зовнішніх, так і внутрішніх). Відповідно до цього принципу заходи державної підтримки сільського господарства, що справляють найбільший протекціоністський і стимулюючий вплив на виробництво сільгосппродукції, а також заходи, спрямовані на захист внутрішнього агропродовольчого ринку, мають скорочуватися.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

На визначення шляхів удосконалення напрямів розвитку скотарства акцентовано увагу в працях П. Березівського, М. Ільчука, І. Лозинської, В. Месель-Веселяка, В. Микитюка, Т. Мостенської, М. Пархомця, В. Радька, В. Россохи, І. Сас, І. Свиноуса, О. Шпичака О. Шуст, та ін. Особливої уваги заслуговують праці науковців, в яких обґрунтовується необхідність ведення галузі скотарства на принципах сталого розвитку, а саме таких авторів, як: О. Варченко, А. Даниленко, О. Ходаківська, О. Шубравська та ін.

Незважаючи на значну кількість напрацювань у науковому, методичному і практичному аспектах стосовно досліджуваної тематики, недостатньо опрацьованою залишається проблема вдосконалення складників економічного механізму ефективного розвитку скотарства, визначення сукупності інститутів, які сприяють вирішенню проблеми стабілізації стану розвитку галузі, обґрунтування критеріїв її державної підтримки, зокрема тих, за якими оцінюються поряд з економічною, екологічна та соціальна ефективність розвитку галузі.

Мета.

Метою дослідження є оцінка сучасного стану функціонування молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах та на її основі розробка практичних рекомендацій щодо підтримки галузі в умовах членства України в СОТ.

Методологія дослідження.

Для реалізації поставлених у дослідженні завдань використано такі методи і прийоми: монографічний метод – при вивченні досвіду країн світу щодо формування тенденцій розвитку скотарства, інститутів та обґрунтування форм і методів державного регулювання галузі в них; метод узагальнення – у процесі визначення сутнісно-змістової характеристики економічних категорій і тлумачень теоретичного апарату дослідження; абстрактно-логічний, конструктивний методи – під час розроблення напрямів удосконалення державної підтримки розвитку молочного скотарства.

Результати.

Країни, що приєдналися до СОТ, беруть на себе певні зобов'язання з чотирьох напрямів: щодо державної підтримки сільського господарства; доступу на ринок сільськогосподарських і продовольчих товарів; санітарних і фітосанітарних заходів; експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі. Як відомо, Україна в процесі переговорів відмовилася від застосування експортних субсидій для сільськогосподарської продукції, а отже, зміни у національному АПК відбуватимуться під впливом перших трьох чинників.

Згідно з додатком 2 до Угоди про сільське господарство всі заходи щодо державної підтримки галузі умовно поділено на три групи: «зелена», «блакитна» і «жовта» скриньки.

До «зеленої скриньки» належать заходи, не спрямовані на підтримку обсягів виробництва та цін виробників, тобто, не порушують принципів справедливої конкуренції. Визначено два основних

критерії, яким мають відповідати ці заходи: підтримка повинна надаватися через урядові бюджетні програми, а не за кошти споживачів; наслідком не повинно бути надання цінової підтримки виробникам [1].

Державні витрати в межах «зеленої скриньки» можуть здійснюватися у таких напрямках: наукові дослідження, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів, інформаційно-консультаційне обслуговування; ветеринарні та фітосанітарні заходи, контроль безпеки продуктів харчування; сприяння збуту сільгосппродукції, у тому числі збирання, обробка та поширення ринкової інформації; удосконалення інфраструктури (будівництво шляхів, електромереж, меліоративних споруд), за винятком операційних витрат на її утримання; утримання стратегічних продовольчих запасів, внутрішня продовольча допомога; забезпечення гарантованого доходу сільгоспвиробникам, удосконалення землекористування тощо; підтримка доходів виробників, не пов'язана з видом і обсягом виробництва; сприяння структурній перебудові сільськогосподарського виробництва; охорона навколишнього середовища; програми регіонального розвитку.

Держава, що є членом СОТ, має право фінансувати заходи «зеленої скриньки» в будь-якому обсязі залежно від можливостей свого бюджету.

Найбільш дискусійним питанням при вступі України до СОТ стали заходи «жовтої скриньки» [2]. До них належать заходи внутрішньої підтримки, що здійснюють викривлюючий вплив на торгівлю і виробництво молока в Україні, зокрема: дотації на продукцію тваринництва; дотації на племінне тваринництво; дотації на комбікорми; компенсація частини витрат на енергоресурси; цінова підтримка: компенсація різниці між закупівельною і ринковою ціною на сире молоко; надання виробнику товарів і послуг за цінами, нижчими від ринкових; закупівля у виробника товарів (послуг) за цінами, що перевищують ринкові; пільгове кредитування сільгоспвиробників за рахунок бюджету, списання боргів; пільги на транспортування молока; витрати лізингового фонду та деякі інші.

Проте без запровадження хоча б мінімальної кількості заходів державної підтримки, які повинні бути спрямовані на нарощування обсягів виробництва молока і підвищення ефективності саме в корпоративному секторі аграрної економіки, що має забезпечити конкурентоспроможність вітчизняної молокопродукції на світовому ринку, та європейському зокрема, перспективи розвитку згаданої галузі мінімальні. Крім того, необхідно забезпечити фінансову підтримку трансформації товарних особистих селянських господарств у малі суб'єкти підприємницької діяльності у сфері агробізнесу, що суттєво підсилить ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств.

Значимо, що набуття членства України у СОТ не зумовило збільшення фінансування заходів «зеленої скриньки» у структурі державної підтримки молочного скотарства. Зокрема, відсутні програми розвитку мережі молокоприймальних пунктів, ідентифікації сільськогосподарських тварин, інформаційної системи біобезпеки і відповідно їх фінансування. У зв'язку з цим підготовка кадрів для досліджуваної галузі фінансується державою, проте ефективність від їх використання невисока.

Як свідчить аналіз досвіду країн із перехідною економікою, підстав для прогнозування катастрофічних наслідків від членства у СОТ для сільського господарства немає [3]. Україна вже втратила частину позицій через зволікання зі вступом до цієї світової організації. Правила СОТ не завжди сприятливі для нових членів, передусім для країн, які ще не подолали кризу в своїх агропродовольчих секторах.

Державна політика повинна врахувати можливі соціальні наслідки від втрати частини внутрішнього агропродовольчого ринку національними виробниками для сільського населення, що становить майже третину населення України.

Чинником, що протидіятиме можливим негативним соціальним наслідкам, стане збільшення фінансування з бюджету заходів «зеленої скриньки», спрямованих на розвиток сільської місцевості та підтримку сільського населення шляхом реалізації їх підприємницької ініціативи. Необхідно забезпечити часткову компенсацію витрат на створення сімейних ферм на всіх етапах, використовуючи фінансові ресурси державного бюджету та сільських громад, що повинно

здійснюються на основі розробленої програми розвитку пілотних сімейних молочних тваринницьких ферм на базі фермерських господарств [4].

Ще один аспект, зумовлений членством у СОТ, особливо важливий для сільського господарства, пов'язаний з угодою про санітарні та фітосанітарні заходи. Так, Угода із застосування санітарних і фітосанітарних заходів СОТ створює найбільшу кількість прецедентів для міжнародних суперечок. Йдеться про заходи, які не можуть вважатися неправомірними, однак у випадку їх упередженого застосування здатні перетворитися на нетарифні бар'єри в зовнішній торгівлі. І хоча мета Угоди недопущення застосування санітарних або фітосанітарних норм як засобу дискримінації між торговельними партнерами, ці заходи часто стають інструментом невиправданої дискримінації.

Члени СОТ визнають санітарні та фітосанітарні норми інших членів як еквівалентні (навіть якщо вони відрізняються від власних) у тому разі, якщо експортер демонструє імпортеру, що його заходи досягають належного рівня санітарного або фітосанітарного захисту. На запит будь-якого члена СОТ повинні проводитися консультації з метою досягнення дво- і багатосторонніх угод щодо визнання еквівалентності конкретних санітарних і фітосанітарних норм. Отже, українські експортери молокопродукції отримають інструмент протидії упередженому застосуванню санітарних і фітосанітарних норм [5].

Незважаючи на певні проблеми гармонізації вітчизняного законодавства щодо якості молока до європейських вимог постає потреба розробки технічного регламенту «Сире молоко». Вважаємо, що технічний регламент повинен визначати обов'язкові вимоги до сирого молока та технологічних процесів його виробництва. Його слід розробити відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до Законодавства Європейського Союзу» на основі Регламентів (ЄС) Європейського парламенту від 29 квітня 2004 р. № 853/2004 (додаток 3, розд. IX, гл. I) та № 854/2004 (ст. 8), а також ДСТУ 3662-97 зі змінами 2007 року [6].

Основне завдання регламенту – регулювати відносини, які виникають у виробника та споживача продукції при: виробництві, первинній обробці, зберіганні, транспортуванні, реалізації молока; оцінці відповідності технології утримання лактуючих тварин, якості та безпеки надоєного молока; оцінці відповідності молока як сировини, включаючи інформацію, що надається споживачеві; при обігу молока на внутрішньому та міжнародному ринках в частині захисту його виробників.

Регламент не повинен включати вимоги загального характеру і передбачені загальними технічними регламентами та вимогами до молока, яке використовують для дитячого харчування. Метою його прийняття становить адаптація нормативно-правових актів України до вимог законодавства Європейського Союзу для забезпечення формування внутрішнього ринку нашої країни відповідно до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом.

Вимоги запропонованого Регламенту обов'язкові для усіх суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, заготівлю, зберігання, транспортування, реалізацію та утилізацію молока незалежно від форм власності та підпорядкування.

Із 1 січня 2019 року набрав чинності ДСТУ 3662:2018 «Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови». Новий стандарт містить характеристики і технічні умови для здійснення закупівлі та приймання молока коров'ячого.

Таке рішення передбачалося у наказі Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») від 27.06.2018 №188 «Про прийняття та скасування національного нормативного документа; про внесення зміни до наказу від 18 грудня 2017 р. №420».

Водночас, із 1 січня 2019 року скасовано національний нормативний документ ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі» в частині вимог до молока екстра, вищого та першого ґатунків. В цілому зазначений стандарт передбачає, що все молоко, залежно від рівня бактеріального забруднення і вмісту соматичних клітин, поділяється на екстра, вищий, перший і

другий сорти [7].

Із 1 січня 2020 р. по 1 січня 2022 р. встановлюється перехідний період, протягом якого молоко другого ґатунку приймається переробними підприємствами, але вже виключно в технічних цілях — для виробництва нехарчових продуктів.

На думку науковців, уведений новий стандарт на молоко стане основним фактором для прискорення подальших трансформацій розвитку молочної галузі в Україні [8].

Нові вимоги стосуються всіх операторів ринку молока і молочних продуктів незалежно від форми власності, крім первинного виробництва молока і молозива, призначених для власного споживання, приготування, обробки і зберігання в домашніх умовах молочних продуктів для власного споживання.

Прийнятий стандарт ДСТУ 3662:2018 передбачає три ґатунки молока: екстра-клас, вищий і перший. Це означає, що молоко другого ґатунку не зможе надходити на переробні підприємства. Також за новим стандартом молоко має бути охолодженим і профільтрованим, отриманим від здорових корів, не містити слідів «антибіотиків, ветеринарних препаратів, мийно-дезінфікуючих засобів, формаліну, консервантів, перекису».

Відповідно до зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію та Всеохоплюючої стратегії СФЗ Україна повинна гармонізувати своє законодавство з положеннями Регламенту (ЄС) № 853/2004, що встановлює спеціальні гігієнічні правила для гігієни харчових продуктів, в т.ч. сирого молока, молочних продуктів.

У країнах-членах ЄС до переробки допускається лише молочна сировина з показниками бактеріальної забрудненості, які відповідають українському ґатунку екстра (тобто з мінімальним рівнем бактеріальної забрудненості). Також до країн ЄС дозволено імпортувати тільки молоко класу екстра.

Близько 30% усього молока, що спрямовується на переробку зараз в Україні – це молоко другого ґатунку. Причому в основному таке молоко постачається від господарств населення.

Отже, звідси, для адаптації до дій нового стандарту необхідно застосувати наступні заходи:

1. Поліпшити технологію утримання. Встановлення гноєтранспортерів, регулярне прибирання гною, підготовка вим'я до доїння, слідкування за чистотою обладнання для доїння та чистотою рук оператора машинного доїння – ці заходи реально знижують рівень бактеріального обміненіння;

2. Перехід на машинне доїння. Доїльний апарат виключає ручне доїння і контакт молока з повітрям. Як результат, у продукт не потрапляють бактерії, які впливають на його ґатунок;

3. Ветеринарний контроль. Лікар ветеринарної медицини повинен виявляти тварин, хворих на мастит, і перед запуском не допускати їх до доїння у загальний молокопровід, а молоко від таких тварин не зливати до загальної цистерни. Одна хвора корова може забракувати партію молока з цілої ферми;

4. Первинна обробка молока. Подовжити бактерицидну фазу молока (коли у сировині не розмножується мікрофлора) реально із застосуванням холодильних установок, системи фільтрів, без використання марлі чи інших тканинних матеріалів. Адже останні очищають молоко лише від механічних домішок, тоді як згустки й слиз маститного молока, як правило, розмиваються в його потоці, що призводить до зростання бактеріального обміненіння. Тому найприйнятніше у такому випадку обладнання – це очисники-охолоджувачі.

За попередніми розрахунками, засіб для обробки вим'я можна придбати за 2-3 тис. грн за 20 кг. На доїльні апарати в середньому треба витратити 20 тис. грн, на молокопровід на 100 голів – 150 тис. грн, на холодильний агрегат – від 20 до 30 тис. грн.

Вважаємо, що перехідний період потрібний насамперед для створення умов для одержання якісного молока, а саме – забезпечення сіл належною інфраструктурою: спеціальними доїльними пунктами, обладнаними молокопроводом, холодильною і фільтрувальною технікою, щоб молоко здоювалося безконтактним способом і зразу ж охолоджувалося. За таке молоко вищої якості

селянин отримав би й вищу ціну. Було підраховано, що встановити подібні молокоприймальні пункти у селах країни можна за рік. Для цього необхідно майже 7 млрд гривень, тож пропонувалися механізми, звідки залучати кошти.

Аналіз переваг і ризиків для молочного скотарства від участі у СOT дозволяє визначити напрями національної політики, щоб знизити ризики, нейтралізувати можливі негативні наслідки і прискорити реалізацію переваг від лібералізації торговельних режимів: сприяння експорту з метою розширення зовнішніх ринків збуту для українських експортерів молокопродукції; стимулювання внутрішнього попиту на молоко і молокопродукти; підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників молока й молокопродуктів шляхом поліпшення якості та безпеки продукції за рахунок впровадження міжнародних стандартів якості на основі технічного регламенту «Сире молоко»; сприяння зростанню конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на внутрішніх і зовнішніх ринках шляхом проведення ефективних заходів державної підтримки для змішаних сільськогосподарських підприємств – виробників молока з метою залучення приватних інвестицій для їх розвитку; для уникнення негативних впливів на особисті селянські господарства необхідно підтримувати на державному рівні розвиток обслуговуючої та збутової кооперації, формування для них ринкової інфраструктури, забезпечити фінансову підтримку процесу трансформації товарних особистих селянських господарств в малі суб'єкти агробізнесу – виробників молока; сприяння розвитку сільської місцевості, активне використання переваг «зеленої скриньки» СOT.

Молочне скотарство залишається головним у створенні робочих місць у сільській місцевості та за відрахуваннями до бюджету у вигляді ЄСВ, ПДФО, військового збору, податків та зборів, які накладаються на заробітну плату.

Варто зауважити, що 160 молочних ферм, які діють в Україні – це близько 150 тис. нових робочих місць саме у скотарстві. Для додаткового 1 млн т молока, за умови продуктивності 6,2-7 тис. літрів на одну корову (хоча показники 8,5-9 тис. літрів, або не менше 12 тон нині норма для світу), це 160 тис. корів, що означає 160 промислових молочнотоварних ферм по 1 тис. корів.

За підрахунками Асоціації виробників молока, у разі надання державної підтримки молочному скотарству на рівні 2 млрд грн з'являється можливість довести виробництво молока до 5 млн тон за поголів'я 600 тис. голів і надоїв 8,5 тис. кг на одну корову.

За статистикою країн Європи та США один працюючий на молочнотоварній фермі генерує робочі місця та ще як мінімум 10-12 осіб у суміжних галузях. Разом із тим в Україні не на такому рівні розвинута обслуговуюча сфера для молочнотоварних ферм. При цьому 9 додаткових робочих місць забезпечує близько 135 тис. робочих місць у суміжних галузях. Надходження, які генеруватимуть прибутки та заробітні плати для додаткових робочих місць – це 1 млрд грн відрахувань від працівників, які отримують роботу на молочнотоварних фермах і ще 9 млрд грн від суміжних галузей. Державна підтримка для молочного скотарства не лише рятує галузь від занепаду, а й є інвестицією в дуже прибутковий, вигідний і результативний бізнес.

Висновки і перспективи.

Забезпечення продовольчої безпеки в межах фізіологічних норм споживання молокопродуктів українського виробництва може бути гарантовано розвитком високотехнологічного виробництва, за рахунок підвищення продуктивності корів та створення систематизованих молочних зон на території України. При цьому необхідно надати державну допомогу в будівництві та реконструкції молокопереробних підприємств за світовими стандартами на корпоративній основі. Це дасть можливість виробляти експортно-орієнтовану продукцію, створюючи додану вартість.

Існуюча система селекції у тваринництві за окремими параметрами (система збору інформації, система випробування та оцінки племінної цінності тварин, ведення обліку продуктивності тварин, механізмів управління та підтримки від держави тощо) не відповідає міжнародним стандартам і практично комплексно не діє.

Як наслідок, відзначається зниження конкурентоспроможності вітчизняних племресурсів

порівняно із зарубіжними та збільшення їх імпорту. Необхідно терміново визначити джерела фінансування запровадження систем селекції у тваринництві України, яка відповідатиме міжнародним стандартам.

У зв'язку з цим пропонується на рівні державних та місцевих органів влади та самоуправління запровадити наступні заходи: посилення взаємодії Мінагрополітики з галузевими асоціаціями з питань розвитку галузі тваринництва та переробної промисловості; знизити ставку ПДВ на молочну продукцію, яка виробляється молокопереробними підприємствами, для підвищення рівня споживання молока на одну особу; зменшити або відмінити сплату ПДВ при закупівлі імпортного обладнання для переробки молока, яке не виробляється в Україні; вдосконалення механізму підтримки із компенсацією відсоткових ставок, розділивши їх на державний та регіональний рівень за кредитами залученими на будівництво і реконструкцію тваринницьких приміщень та переробки тваринницької продукції; створення глибоко інтегрованих об'єднань виробників тваринницької продукції та її переробників, що дозволить сформувати сировинні зони, значно здешевити вартість готової продукції, зменшити витрати на перевезення молока та усунути з ринку посередницькі структури.

Запровадження запропонованих заходів дасть можливість стабілізувати і поступово нарощувати поголів'я худоби, збільшити обсяги виробництва продукції тваринництва та забезпечити населення якісними, екологічно чистими продуктами харчування тваринного походження переважно за рахунок вітчизняного товаровиробника і значно збільшити експорт готової продукції.

Перспективи відродження молочного скотарства лежать в площині розробки заходів державної і регіональної підтримки, що передбачають впровадження механізму дотацій за приріст корів молочного та м'ясного напрямку продуктивності, запровадження грантової підтримки сімейних фермерських господарств та реалізацію заходів державного контролю щодо дотримання вимог стосовно виробництва висококатункового молока.

Список використаних джерел

- 1.Петриченко О. А. Розвиток молокопродуктового підкомплексу в Україні: монографія. - Київ : Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки», 2018. 346 с.
- 2.Колоша В. П. Окремі аспекти оцінки рівня ефективності інтенсифікації при виробництві молока. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 4. С. 63- 69. URL: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-4-11>. (дата звернення: 20.03.2021).
- 3.Радько В. І., Свиноус І. В., Микитюк Д. М. Якість як основа підвищення ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах. *Вісник аграрної науки*. 2016. №1. С. 61-65.
- 4.Козак О. А. Оцінка ролі та значення молокопродуктового підкомплексу для вирішення продовольчого забезпечення та національної економіки. *Економіка АПК*. 2020. №11. С. 39–51.
- 5.Радько В. І. Підвищення стійкості виробників продукції молочного скотарства: теорія, діагностика та функціональне забезпечення. К. 2018. 384 с.
- 6.Varchenko O. M., Radko V. I., Rudych O. O., Svyynous I. V., Tkachenko K. V. Risks of dairy farming in Ukraine and ways of their minimization and neutralization. *Agricultural Science and Practice*. 2019. Vol. 6. №1. P. 41-59.
- 7.Svyynous I., Mykytyuk D., Semysal A. Economic aspects of efficient milk production in Ukraine. *Економіка та управління АПК*. 2020. №2. P. 83–94.
- 8.Шиян Н.І. Удосконалення складників економічного механізму ефективного розвитку скотарства: монографія. Харків: ХНАУ, 2020. 350 с.

Статтю отримано: 30.03.2021 / Рецензування 07.05.2021 / Прийнято до друку: 20.06.2021

Serhiy Shupyk

Postgraduate Student

Department of Finance, Banking and Insurance and Taxation

Bila Tserkva National Agrarian University

Bila Tserkva, Ukraine

E-mail: s.shupic@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2603-7229

FUNCTIONING OF DAIRY CATTLE BREEDING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF UKRAINE'S MEMBERSHIP IN THE WTO

Abstract

Introduction. Prospects for dairy farming from Ukraine's accession to the WTO will be formed under the influence of implementation of WTO agreements governing the production of milk and dairy products and trade; conditions of Ukraine's membership in the WTO and concluded agreements; the current state of dairy farming and the domestic market of milk and dairy products, especially the level of competitiveness of national producers.

Methods. The following methods and techniques were used to implement the tasks set in the study: monographic method – in studying the experience of countries around the world on the formation of trends in livestock, institutions and substantiation of forms and methods of state regulation of the industry in them; method of generalization – in the process of determining the substantive characteristics of economic categories and interpretations of the theoretical apparatus of the study; abstract and logical, constructive methods – during the development of directions for improving state support for the development of dairy farming.

Results. Despite certain problems of harmonization of domestic legislation on milk quality to European requirements, there is a problem of developing technical regulations "Raw milk". We believe that the technical regulations should define mandatory requirements for raw milk and technological processes of its production.

The requirements of the proposed Regulation are mandatory for all economic entities engaged in the production, procurement, storage, transportation, sale and disposal of milk, regardless of ownership and subordination.

Discussion. Prospects for the revival of dairy farming lie in the development of state and regional support measures, including the introduction of a mechanism for subsidies for the growth of dairy and beef cows, the introduction of grant support for family farms and the implementation of state control measures for high-quality milk production.

Keywords: dairy cattle breeding, agricultural enterprise, WTO, state support, technical regulations.

References

1. Petrychenko, O.A. (2018). *Rozvytok molokoproduktovoho pidkompleksu v Ukraini: monohrafiia* [Development of dairy subcomplex in Ukraine: monograph]. Kyiv : NNTS «Instytut ahromoi ekonomiky».
2. Kolosha, V.P. (2019). Okremi aspekty otsinky rivnia efektyvnosti intensyfikatsii pry vyrobnytstvi moloka [Some aspects of assessing the level of efficiency of intensification in milk production]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky* [Actual Problems of Innovative Economy], 4, 63–69. Retrieved from <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-4-11>. [in Ukr.].
3. Radko, V.I., Svyynous, I.V., & Mykytiuk, D.M. (2016). Yakist yak osnova pidvyshchennia efektyvnosti vyrobnytstva moloka v silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Quality as a basis for improving the efficiency of milk production in agricultural enterprises]. *Visnyk ahromoi nauky* [Bulletin of Agricultural Science], 1, 61–65. [in Ukr.].
4. Kozak, O.A. (2020). Otsinka roli ta znachennia molokoproduktovoho pidkompleksu dlia vyrishennia prodovolchoho zabezpechennia ta natsionalnoi ekonomiky [Assessment of the role and importance of the dairy subcomplex to address food security and the national economy]. *Ekonomika APK* [Economy AIC], 11, 39–51.
5. Radko, V.I. (2018). *Pidvyshchennia stiihosti vyrobnykiv produktsii molochnoho skotarstva: teoriia, diahnozyka ta funktsionalne zabezpechennia* [Improving the resilience of dairy producers: theory, diagnosis and functionality]. Kyiv.
6. Varchenko, O. M., Radko, V. I., Rudych, O. O., Svyynous, I. V., & Tkachenko, K.V. (2019). Risks of dairy farming in Ukraine and ways of their minimization and neutralization. *Agricultural Science and Practice*, 6, 1, 41-59.
7. Svyynous, I., Mykytiuk, D., & Semysal, A. (2020). Economic aspects of efficient milk production in Ukraine. *Ekonomika ta upravlinnja APK*, 2, 83–94.
8. Shyian, N.I. (2020). *Udoskonalennia skladnykiv ekonomichnoho mekhanizmu efektyvnoho rozvytku skotarstva: monohrafiia* [Improving the components of the economic mechanism of effective livestock development: a monograph]. Kharkiv: KhNAU.

Received: 03.30.2021 / Review 05.07.2021 / Accepted 06.20.2021